

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.564/2008/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év január hó 15. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A maradandó fogyatékossgot eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva

a Pesti Központi Kerületi Bíróság 21.B.VI-VII.K.34.689/2005/24. számú ítéletét és a Fővárosi Bíróság 22.Bf.9184/2007/5. számú ítéletét a II. rendű terheltet érintően megváltoztatja. A II. rendű terheltet az ellene maradandó fogyatékossgot eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt emelt vád alól felmenti.

Az eljárás során a II. rendű terheltet érintően felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

Az alapeljárás során a II. rendű terhelt által bűnügyi költség címén befizetett összeget és a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatát a II. rendű terhelt részére kell visszatéríteni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult ebben az ügyben újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2007. év május hó 10. napján kihirdetett 21.B.VI-VII.K.34.689/2005/24. számú ítéletével a II. rendű terheltet maradandó fogyatékossgot eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt 10 hónapi - végrehajtásában 1 év próbaidőre felfüggesztett - fogházbüntetésre ítélte. Kötelezte a felmerült 102 001 forint bűnügyi költség megfizetésére.

(A bíróság döntött a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségéről is, akit maradandó fogyatékossgot eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt 10 hónapi - végrehajtásában 1 év próbaidőre felfüggesztett - fogházbüntetésre ítélt.)

Az ítéleti tényállás lényege szerint a II. rendű terhelt "B" kategóriára érvényes gépjárművezetői engedéllyel rendelkezik. A cselekmény napján egy osztott pályás, irányonként egy-egy forgalmi sávból és az úttest közepén kétirányú villamos pályából álló főútvonalon közlekedett gépkocsijával a megengedett 50 km/óra sebesség helyett 73-77 km/óra sebességgel. Az úttest másik oldalán, vele szemben vezetett az I. rendű terhelt egy autóbust, amellyel az úttest közepén lévő villamos síneket keresztezve balra kívánt bekanyarodni. Irányjelzője villogását és lassítását látva a szemben haladó villamos vezetője elsőbbségi jogáról fényjelzéssel lemondott, lassított, ezért az I. rendű terhelt az autóbusszal a villamos síneken áthaladva, megkezdte a balra kanyarodást. Járműve sebességét 13-16 km/órára gyorsítva áthaladt a síneken, hogy a vele szemben lévő, a főútvonalba torkolló utcába behajtsa. Behaladt az útkereszteződésbe. Figyelmetlensége miatt nem győződött meg az áthaladás veszélytelenségéről, így fékezésre kényszerítette a villamos takarásában, elsőbbségi helyzetben, 73-77 km/óra sebességgel közlekedő II. rendű terheltet, aki az autóbust észlelve fékezett, azonban 57-63 km/óra sebességgel nekiütközött.

Az ütközés előtt 2-2,5 másodperccel következett be az a helyzet, amikor az I. rendű terhelt által előidézett veszélyhelyzet mindkét terhelt számára felismerhetővé vált. A szakértői megállapítás alapján rögzíti az elsőfokú ítélet, hogy amennyiben ebben a reakciópontban a II. rendű terhelt késedelem nélkül a vészfékezés mellett dönt, járművét tényleges menetsebessége mellett is, 53-58 km/óra sebesség mellett pedig lassító fékezéssel is elkerülhette volna.

A bíróság - a határozat indokolásából kitűnően - a II. rendű terhelt terhére azonban 0,5-1 sec. cselekvési késedelmet rótt, miután e körben kifejtett álláspontja szerint a forgalmi helyzet (a II. rendű terheltnek az ítélet szerint csupán előre kellett figyelnie) az észlelési késedelmet kizárta.

A baleset következtében a személygépkocsi utasa nyaki csigolyatörésekben megnyilvánuló, 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett, amellyel összefüggésben maradandó fogyatékoság alakult ki. A II. rendű terhelt a bal sípcsont nyílt és elmozdulással járó törését, valamint bordatörést és zúzódásokat szenvedett el, melyek gyógytartama ugyancsak 8 napon túli.

A bíróság az I. rendű terhelt közlekedési szabályszegését a KRESZ 31. § (5) bekezdés c) pontjában, míg a II. rendű terhelt terhére a KRESZ 26. § (1) bekezdés a) pontjának, valamint a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjának megszegését látta megállapíthatónak.

A 2008. év március hó 11. napján jogerőre emelkedett 22.Bf.9184/2007/5. számú másodfokú ítéletével a Fővárosi Bíróság az elsőfokú bírósági határozat a II. rendű terheltre vonatkozó, büntetést kiszabó rendelkezését megváltoztatta: a fogházbüntetés tartamát 6 hónapra enyhítette, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

II. A jogerős ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt meghatalmazott védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt, melyben anyagi- és eljárási jogsértést sérelmezve az első- és a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Hivatkozása szerint az elsőbbségi helyzete biztos tudatában közlekedő II. rendű terhelt számára a villamos takarásából elé kanyarodó I. rendű terhelt közlekedési manővere olyan váratlan volt, ami a reakcióidő fel nem róható meghosszabbodását eredményezte. A késedelem megállapításával a bíróság az objektív láthatóságot egyúttal objektív észlelésnek is tekintette, ez azonban eltúlzott és irreális.

A felülvizsgálati indítvány jogi alapjaként a védő a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt okot is megjelölte. Sérelmezte a Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontjában megjelölt eljárási szabálysértést is. Vélekedése szerint a vád kereteit a bíróság túllépte, s ezzel a vádelvet sértette meg. Utalt arra, hogy a II. rendű terheltet a vádhatóság csupán a közúti baleset gondatlan okozásának vétsége alapesetével vádolta, ám a bíróság e minősítésen túllépve, a cselekmény súlyosabb minősítéséhez megkívánt tényeket is megállapított tényállásában. Rögzítette ugyanis, hogy a baleset sérültje maradandó testi fogyatékoságot szenvedett el, jóllehet e tényt a vádirat nem tartalmazta. E tény figyelembevételével - erre vonatkozó vád nélkül - került sor a cselekmény súlyosabb minősítésére.

Egyebekben a II. rendű terhelt védője anyagi jogi jogsértésként sérelmezte a 6/1998. BJE határozatban foglaltakkal ellentétes

ítéleti jogértelmezést. Vélekedése szerint a jogegységi határozatban foglaltakkal ellentétben a II. rendű terheltnek felrótt magatartás - a baleset eredményes háritásához szükséges csekély cselekvési késedelem - nem értékelhető gondatlansággként, ezért a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítása téves, felmentése indokolt.

A Legfőbb Ügyészség BF.1621/2008/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt a tényállást vitató részében a törvényben kizártnak, a vádelv sérelmére és az indokolási kötelezettség elmulasztására vonatkozó részében alaptalannak ítélte. A megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

III. A Legfelsőbb Bíróság az indítványban hivatkozott Be. 416. § (1) bekezdésének a) és c) pontjában foglalt törvényi okok tükrében végezte el a sérelmezett jogerős ítélet felülvizsgálatát. Megállapította, hogy a védő eljárási szabályok megszegésével kapcsolatos kifogásai téves jogértelmezésén alapulnak.

A vád törvényességét nem érinti az az ítéleti megállapítás, hogy a sértett sérülése - a vádiratban írtaktól eltérően súlyosabb, - maradandó fogyatékossgot eredményezett. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény adatainak ismeretére figyelemmel a védelem joga sem sérült. E jogkérdésben egyébként eligazító jogértelmezést adott a EBH 2005.1199. szám alatt közzétett legfelsőbb bírósági döntés, amely szerint a vádemeléskor irányadó, a Be. 2. § (2) bekezdésében foglalt szabály: "a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek és csak olyan cselekmény alapján, amelyet a vád tartalmaz". "Az idézett, vádelvet megfogalmazó szabály a vád és az ítélet tényállása közötti un. teljes történeti azonosságot nem követeli meg. Ha így lenne, a bíróság ténymegállapító tevékenysége nem lenne több, mint a vádban szereplő tények helyességének ellenőrzése, holott a bizonyítás során a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie (Be. 75. § (1) bekezdés)". "...a bizonyítás eredményéhez képest az ítéleti tényállás számos vonatkozásban, így az elkövetés helye, ideje, módja, eszköze, eredménye stb. tekintetében eltérhet a vád tényállásától anélkül, hogy az a vádelvet sértené." Az idézett döntés a korábban már kialakult jogértelmezést erősítette meg (BH.1986.9., BH.2001.213., BH.2005.7.).

A Legfelsőbb Bíróság megállapította azonban, hogy a védő felülvizsgálati indítványának az anyagi jogi jogsértésre - a bűnösséget érintő gondatlanság hiányára - történt hivatkozása alapos.

A főútvonalon haladó és elsőbbségre jogosult büntetőjogi felelősségét önmagában nem alapozza meg a megengedett sebesség túllépése. Erre utal a 6/1998. BJE határozat 2) pontjában kifejtett jogértelmezés is. A sebességtúllépéssel (is) összefüggő baleset okozásának elemzése során az adott közlekedési szituáció, a konkrét forgalmi helyzet és a közlekedés résztvevőinek magatartása gondos elemzést igényel.

Az irányadó tényállás szerint az elsőbbségi helyzetben közlekedő II. rendű terhelt a lakott területen megengedett 50 km/óra sebességet túllépve kb. 73-77 km/óra sebességgel, egy villamos takarásában közlekedett. Az elsőbbségadásra kötelezett az I. rendű terhelt az elsőbbségi szabály súlyos megszegésével a villamos előtt váratlanul, keresztben hajtott rá arra a forgalmi sávra, amelyben a II. rendű terhelt gépkocsijával haladt. E behaladás során az elsőbbségi szabállyal védett út tényleges forgalmáról egyáltalán nem győződött meg, megállás nélkül haladt keresztbe az út forgalmi sávjain. E művelete hirtelen és váratlan veszélyhelyzetet idézett elő. A II. terhelt az elé behaladó autóbust 2-2,5 másodperccel az ütközés előtt észlelte és 0,5-1 sec. késedelemmel kezdett fékezni. Miután a számított értékek közül kötelezően a kedvezőbbeket kell a terhelt javára számításba venni, megállapítható, hogy az ütközési veszély közvetlen észlelése (baleset előtt 2 másodperc) után fél (0,5 sec) másodperccel hárító manőverbe kezdett. Ennek ellenére a busz jobb oldalának ütközött.

Az eljáró bíróságok a II. rendű terhelt terhére rótt gondatlanság lényegét abban látták, hogy gyorshajtásából adódóan 0,5-1 sec. késedelve miatt nem tudott eleget tenni balesetelhárítási kötelezettségének. E körben - a Btk. 14. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel - azt kell vizsgálni, hogy a II. rendű terhelt az adott közlekedési helyzetben előre láthatta-e magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízott azok elmaradásában, vagy e következmények lehetőségét azért nem látta előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta.

A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a védett útvonalon, elsőbbségi helyzetben a II. rendű terhelt nem láthatta előre magatartásának következményét és kellő figyelem, körültekintés mellett sem számolhatott azzal, hogy a villamos előtt, annak takarásából kibukkanó autóbust vezető I. rendű terhelt szabálytalanul eléje kanyarodik.

A II. rendű terhelttel azonos irányban haladt a villamos, amely előtt az I. rendű terhelt az autóbusszal áthaladt. Jóllehet nyilvánvaló, hogy a II. rendű terheltnak - ahogyan azt az elsőfokú ítélet kiemelte - elsősorban a gépkocsi előtti útszakaszra kellett figyelnie, a forgalmi viszonyok áttekintése egyenes haladás esetén

sem mellőzhető. A járművezetőnek észlelnie kell a közlekedési helyzetek változásait, az előtte, mellette haladó járművek közlekedését, alkalmasint a visszapillantó tükörbe, műszerfalra kell tekintenie. Az ilyen észlelés tekintet-váltásokkal, bizonyos mértékben szükségszerűen osztott figyelemmel jár. E körülményekre figyelemmel nyilvánvaló, hogy a II. rendű terhelt terhére bizonyítottan figyelembe vehető 0,5 másodperces cselekvési késedelem önmagában a büntetőjogi felelősséghez megkívánt gondatlanság egyik formájának megállapítását sem alapozza meg. Ilyen időtartam alatt a baleset elhárításához szükséges helyes cselekvést megelőző döntés kialakíthatósága is kétséges.

Vizsgálta a Legfelsőbb Bíróság annak közlekedésjogi és anyagi jogi következményeit is, hogy a II. rendű terhelt a baleset előtt a megengedett sebességet túllépte, s a szakértői megállapítások alapján a bíróság ítéletében azt is rögzítette, hogy a sebességhatár betartása esetén lassító fékezéssel is elhárítható lett volna az ütközés. E közlekedési szituáció elemzésénél a Legfelsőbb Bíróság ugyancsak a 6/1998. Jogegységi Állásfoglalás figyelembevételével járt el. Mindenek előtt tekintetbe vette, hogy a sebességhatárt túllépő, a balesetben részes gépjárművezető büntetőjogi felelőssége csak az esetben állapítható meg, ha a gyorsrajtás okozati összefüggésben állt a balesettel. A főútvonalon haladó a II. rendű terhelt sebességtúllépése okozati tényezőként nem volt számba vehető. Mintegy 2-2,5 másodperccel az ütközés előtt pillantotta meg az úttesten keresztben eléhajtó autóbust, s jóllehet elméletileg nem kizárt, hogy a megengedett sebességet tartva az észlelés pillanatában - észlelési és cselekvési késedelem nélkül, azonnal megkezdett - fékezéssel az ütközés elkerülhető lett volna, nem életszerű, s a cselekvési késedelem fentiekben kifejtett értékelésével összhangban nem is várható el, hogy 2 másodpercen belül egy teljesen váratlan, súlyos veszélyt jelentő közlekedési helyzetben a gépjárművezető olyan figyelemmel és körültekintéssel járjon el, amely a baleset biztos elhárítását eredményezi. A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint ebben a helyzetben a II. rendű terhelt reflexszerű magatartását nem a kellő gondosság hiánya jellemezte. Az adott tényállás elemzése nyomán a Legfelsőbb Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem kapcsolható súlyos büntetőjogi következmény a baleset elhárításához szükséges cselekvést ijedtsége, töredéknyi másodpercekben mérhető késedelme miatt nem megfelelően hárító gépjárművezető közlekedési magatartásához. Így a Btk. 187. § (1) bekezdésében meghatározott közúti baleset okozásának vétsége gondatlanság hiányában nem róható fel a II. rendű terheltnek.

A kifejtettetekre tekintettel a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

A Legfelsőbb Bíróság ezért a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot megváltoztatta, és a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot: a II. rendű terheltet az ellene maradandó fogyatékossgot eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt emelt vád alól a Be. 331. § (1) bekezdése alapján - bűncselekmény hiányában - felmentette.

A bűnügyi költség címén befizetett összeget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított kamatával együtt a Be. 585. § (1) bekezdése alapján a II. rendű terhelt részére vissza kell téríteni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatnak a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján nincs helye. A felülvizsgálati indítvány ismételt előterjesztésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén és a Be. 421. § (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2009. év január hó 15. napján

Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
Kné